

BÜLTEN

Sayı: 2 - Nisan 2023

Değerli İstinye Ailesi,
Sayın Okurlarımız,

Değerli İstinye Ailesi,
Sayın Okurlarımız,

Bülten'in ikinci sayısında üç farklı konuyu ele aldık. Bu konulardan birincisi yerel diplomasi üzerine. Diğer bir konumuz ise, Rusya-Ukrayna savaşı özetinde savaşan tarafların kamu diplomasisi meselesi. Savaşan tarafların üçüncü ülkelere yönelik kamu diplomasisi çabalarının arka planını ele aldık. Bilindiği üzere, kamu diplomasisi, barış zamanlarının faaliyetidir. Çatışma ortamında ise propaganda öne çıkmaktadır. Propaganda ikna amacından çok yanıltmaya yöneliktir. Dolayısıyla kriz dönemlerinde kamu diplomasisinin asıl amaçlarından farklı mecralara yönelmesi söz konusu olmaktadır. Son olarak dünyada giderek önem kazanan göç yönetimi ve Birleşmiş Milletler nezdindeki göçmen haklarının korunması meselesi üzerinde durduk. Günümüzde en çok tartışılan konulardan olan uluslararası göçe insan hakları penceresinden bakarak ve küresel yönetim için gerekli olan iş birliklerinin ne kadar uzak veya yakın olduğunu irdeledik.

Saygılarımızla iyi okumalar dileriz.

KADAM Yönetim Kurulu

Yerel Diplomasi Hakkında Birkaç Söz

Yerel diplomasi ya da kent diplomasisi kavramı, ulus-altı dış politika, yerel dış politika ve paralel diplomasi gibi farklı biçimlerde de adlandırılmaktadır. Yerel diplomasi, son dönemlerde, uluslararası ya da ulusal düzeyde çözülemeyen bazı sorunların, görüşmeler yoluyla aşılmasına yardımcı olan yöntemlerden biri olarak ön plana çıkmaktadır.

Sanayi devriminden bugüne kadar, bir yandan üretim ve ticaretteki gelişmelerin merkezi haline gelen kentler, bir yandan da bu gelişmelerin sonucunda ortaya çıkan aşırı tüketimin, çevre kirliliğinin ve eşitsizliğin yaşandığı mekânlara dönüşmüştür.

Başka bir deyişle, kentler, ulusal ve küresel düzeyde olanakların da sorunların da üretildiği yerler olmuştur. İnsan hayatını yakından ilgilendiren önemli sorunların çıkış noktası olan kentlerin, bu sorunların çözümünde belirleyici roller oynaması öngörülmektedir.

Öte yandan, ulusların arasında yaşanan çatışmaların çözümünde ve küresel barışın oluşturulmasında, kentlerin gerçekleştirdikleri çalışmaların etkisi gittikçe artmaktadır. Merkezi yönetimlerin dış politika amaçlarına ulaşmak için, başta kent yönetimleri olmak üzere yerel yönetimlere duydukları ihtiyaç giderek önem kazanmaktadır.

Küresel ölçütte karşılaşılan sorunların çözümünde üstlenmeye başladıkları rollerin yanı sıra, yerel yönetimlere, yerel ve evrensel demokrasinin gelişmesinde hayati görevler düştüğü bilinmektedir. Bu alanlarda giriştikleri eylemler, ulusal dış politikayla uyumlu olarak yürütüldüğü sürece, ülkemizin kamu diplomasisi çalışmalarına önemli katkılarda bulunacaktır.

Yerel ve küresel problemlerin çözümünde sorumluluk üstlenecek olan kentler, diğer ülkelerin kentleri, sivil toplum örgütleri, özel sektörleri ve yurttaşları ile kurdukları ilişkiler ve geliştirdikleri projeler sayesinde yerel diplomasinin yolunu açmaktadırlar.

Kentlerin kendi kaynaklarının ve yöntemlerinin yetersiz kaldığı durumlarda, kendi ülkelerinin ya da diğer ülkelerin kentleriyle geliştirdikleri ilişkilerin değeri artmaktadır. Kentler arasında bilgi ve deneyim paylaşımı ile başlayan ilişkilerin, ortak sorunlara karşı geliştirilecek iş birliklerine dönüşmesi ve dünya barışına katkıda bulunması, beklenen ve arzu edilen sonuçlardır.

Yerel diplomasinin çok taraflı bir diplomasi biçimine dönüşmesi ise, son dönemlerde sayıları artan “uluslararası kent ağları” sayesinde gerçekleşmektedir. Sözü geçen ağlar, üyesi olan kentlere diğer bazı katkılar sağlamanın ötesinde, uluslararası bir iş birliğinin zeminini oluşturmaktadır. Bu çalışmalarla, yerel yönetimlerin, uluslararası sorunların aşılmasında, küresel siyasetin ana aktörü olan ulus devletlere yardımcı olmalarına imkân sağlanmaktadır.

Gün geçtikçe hacmi ve önemi artan yerel diplomasi faaliyetleri, uluslararası politikanın tamamlayıcı unsurlarından biri biçimine dönüşmektedir. Diğer yandan, belirtmek gerekir ki,

yerel diplomasi kavramı, uluslararası ilişkiler disiplininin bir parçası olarak akademik çalışmalarda yerini almaya başlamıştır.

Rusya-Ukrayna Savaşı Sürecinde Tarafların Kamu Diplomasisi Çabaları

2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı ilhakıyla başlayan kriz 2022 yılının 24 Şubat günü Rusya Federasyonu silahlı kuvvetlerinin Ukrayna'ya saldırmasıyla yepyeni bir boyut kazanmıştır. Rusya-Ukrayna Savaşı sırasında Ukrayna kamu diplomasisi, Rus propagandasına karşı koymaya, uluslararası destek oluşturmaya ve Ukrayna'nın kültürünü ve başarılarını sergilemeye odaklanmıştır. Ukrayna'nın öne çıkan toprak bütünlüğünü yitirme kaygısı ve mağdur taraf olma vurgusu tüm çabalarında öne çıkmaktadır. Ukrayna'nın özellikle batı dünyasından gördüğü neredeyse sınırsız destek uygulamaya soktuğu kamu diplomasisini adeta başarılı kılmaya mahkûm eder niteliktedir.

Rusya'nın kamu diplomasisi faaliyetleri ise tabiatıyla savaşın başlangıcından itibaren Ukrayna'ya yönelik askerî harekât odaklı olmuştur. Bu faaliyetler, Ukrayna'yı uluslararası alanda yalnızlaştırmak, Ukrayna halkının algısını etkilemek ve Rusya'nın Ukrayna'daki eylemlerini meşrulaştırmak için tasarlanmıştır. Bu bağlamda Rusya'nın Ukrayna'ya karşı sürdürdüğü politikanın haklılığını vurgulama çabasına girmiş, ancak savaşın müsebbibi olarak suçladığı Ukrayna'nın "mağdur olma" söylemini aşamamıştır.

İki ülkenin savaşın patlak verdiği tarihten itibaren devreye soktukları kamu diplomasi-lerinin motiflerini özetlemek gerekirse, Ukrayna açısından öncelikle krizin mağdur olan tarafı söylemini özellikle vurguladığı görülmektedir. Silahlı çatışmadaki toprak kayıplarının ötesinde öne çıkan hususlardan biri de Ukrayna halkının saldırıya maruz kaldığı bölgelerden ülkelerini terk etme zorunda kalmalarıdır. Bu insani mağduriyetin çok etkili olduğu aşikardır. Batı medyası bu konuyu çok geniş biçimde işlemiştir. Ukraynalı göçmenlerin dramı halen devam etmektedir. Ukrayna ayrıca batı dünyasındaki kredisini kullanırken kültürel değerlerini de araçsallaştırmaktadır. Bu arada Ukrayna devlet başkanı Zelensky'nin kamuoyuna yansıtılan imajı ve batılı devlet adamlarıyla yaptığı yakın temaslar Ukrayna lehine bir havanın doğmasına ziyadesiyle katkı yapmıştır. Buna mukabil Rusya lideri Putin'in batı medyasında ve kamuoylarında var olan "otokrat" algısı Rusya'nın bu krizdeki imajı açısından son derece olumsuz bir etki yaratmaktadır.

Rusya'nın krizin öncesinde de sık sık dile getirdiği bir husus, Rus kökenli azınlığın yoğun olduğu bölgelerde Ukraynalı Neonazilerin faaliyetleridir. Rusya'nın bu söyleminin büyük ölçüde kanıtlanabilir olduğu ve sınırlı da olsa batı kamuoyları üzerinde kısmen etkili olduğu anlaşılmaktadır. Ancak "saldırgan taraf" olarak değerlendirilmiş olması haklı kabul edilebilecek söylemlerin bile muhatap kamuoylarındaki tesirini etkilemekte, sivil kayıplar, yanmış yıkılmış konutlar ve özellikle de kadın ve çocukların çektiği acılar siyasal nitelikli söylemlerin etkisini azaltmaktadır.

Kamu diplomasisi aslında barışın tesisi ve güçlendirilmesi amaçlı bir unsur olarak anlaşılmalıdır. Karşılıklı anlayış gelişmesi, dürüst söylemler ve karşılıklı dinleme ile mümkün olmaktadır. Ne var ki, silahlı çatışmanın ve insani mağduriyetlerin söz konusu olduğu bir ortamda artık kamu diplomasisinden çok propaganda savaşlarından söz etmek doğru olacaktır. Rusya ile Ukrayna arasında halen yaşanan da bundan ibarettir+.

Uluslararası Göç Yönetimi ve Birleşmiş Milletler

Çağımızın en tartışılan konularından biri haline gelen uluslararası göç, neredeyse tüm dünya devletlerinin siyasal gündemlerinde üst sıraları işgal etmektedir. Birleşmiş Milletler verilerine 290 milyona yakın insanın çeşitli nedenlerle yurtlarından ayrılıp başka coğrafyalarda yaşamlarını sürdürmeleri hiç kuşkusuz göç olgusuna taraf olan tüm aktörler açısından önemli sonuçlar doğurmaktadır. Devletler açısından bir güvenlik sorunu olarak görülen uluslararası göç olgusu, göçmenler açısından ise genellikle insan hakları ihlalleri bağlamında gündeme gelmektedir.

Göçün nedeni ve göçmenlerin geldikleri ülkelerin özellikleri gibi etkenler dikkate alındığında sorunların coğrafyadan coğrafyaya farklılıklar gösterdiği izlenmektedir. Bu arada batı medyasının gündeme pek koymadığı Afrika, Güney Amerika veya Asya içinde yaşanan göçler,

göçmenlerin Avrupa veya Kuzey Amerika'ya yönelmeleri halinde batı ülkelerinin kamuoylarında hızla tartışma konusu yapılmaktadır.

Uluslararası toplum, 75 yıl önce Birleşmiş Milletler tarafında dünyaya yeni bir perspektif sunan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde yer alan temel insan haklarına rağmen konu uluslararası göç olunca zamanla uluslararası hukuka da yansıyan ve çok taraflı sözleşmelerde yer alan ilkelere fazla itibar etmemektedir. Ulus-devlet sisteminin birçok diğer alanda olduğu gibi, uluslararası göçün yönetişimini ve insan onuruna yakışır uygulamaları hayata geçirmede pek istekli olmadığı bilinmektedir. Devletlerin, uluslararası yönetişimi "iç işlerine müdahale" gibi görmeleri ve "hükümranlıklarına hanel getirici" hiçbir dış müdahaleye, hangi gerekçelerle olursa olsun, rıza göstermemeleri, söz konusu küresel yönetişimin olabirirliğine engel teşkil etmektedir.

Birleşmiş Milletler Teşkilatı, 1948 yılında hazırlayıp sunduğu İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin ruhuna ve lafzına uygun olarak üye devletlerin imzasına açılan sözleşme ve protokollerle her kesimden insanın insan haklarını korumaya ve geliştirmeye gayret etmektedir. Bu sözleşmelerin içinde bir tanesi, göçmenlerin insan haklarını koruma amacıyla yürürlüğe konmuş olan, tüm uluslararası hukuk araçları arasında bağlayıcı olması nedeniyle özel bir önem taşıyan ve 1 Temmuz 2003 tarihinde yürürlüğe giren "Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Bireylerinin Haklarının Korunmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme" dir". Fakat bu sözleşmeyi onaylamayı geleneksel göçmen kabul eden ülkeler kararlılıkla reddetmektedirler. Halen Sözleşmeye taraf olan 58 ülkenin büyük çoğunluğu Türkiye, Azerbaycan, Bosna Hersek, Arnavutluk, Kırgızistan ve Tacikistan dışında "küresel güney" ülkeleridir.

Bir diğer uluslararası hukuk enstrümanı ise 2018 Aralık ayında tüm üye ülkelerin imzasına açılan "Güvenli, Sistemli ve Düzenli Göç için Küresel Mutabakat 'tır". Bağlayıcı nitelikte olmayan bu "pakt" bile bazı ülkelerin tepkisiyle karşılanmış ve bu suretle içerdiği 23 insan haklarını korumaya matuf ilkenin arzulandığı şekilde ve küresel düzeyde uygulanmasının çok güç olacağı anlaşılmıştır.

Birleşmiş Milletler bünyesindeki birimler (BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği) ve bağlı kuruluşu (Uluslararası Göç Örgütü) göçmenlerin haklarının güvenlik kaygıları bağlamından kurtarılıp hak temelli bir yönetim anlayışıyla sorun olmaktan çıkartılması çabasındaadırlar. Bu bağlamda ülkeler arasında göç diplomasisi ve sivil toplum kuruluşları üzerinden kamu diplomasisi faaliyetleri eskisinden çok daha fazla önem kazanmış bulunmaktadır. O nedenle sabır ve kararlılıkla bu doğrultuda ilerlemek gerekli olduğu düşünülmektedir.

Değerli Okurlarımız, KADAM'ın web sitesi yayına girmiştir. Değerli görüş, eleştiri ve katkılarınız bize güç verecektir.

www.kadam.istinye.edu.tr

EMEĞİ GEÇENLER:

Prof. Dr. Yusuf ERBAY

Prof. Dr. Osman Can ÜNVER